

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Waarin wij naar Damme reizen.

't Was nog vroeg in den morgen en reeds voelde men, dat het heden een warme dag zou zijn.

Bij de Damsche poort te Brugge heerschte eene drukke beweging. Vele burgers, op hun best gedost, trokken de stad uit.

— Wat is er vandaag toch te doen? vroeg een Fransch soldenier ¹⁾ aan een makker, die droomend tegen den muur geleund stond.

— Wel ik heb zoo juist vernomen, dat er te Damme een dichter begraven wordt.

— Bij de lelieën van Frankrijk, zijn deze Brugsche poorters dan zulke beminnaars van gedichten, dat ze hun werk verletten, om de teraardebestelling van een minnestreel bij te wonen! riep de ander spottend uit.

— Maar dien dichter vereerden ze als een heilige, omdat hij op de groote heeren en de edelen schold, vertelde de makker, die wel de klok had hooren luiden. doch niet wist, waar de klepel hing. En ge begrijpt, dat is koren op den molen van die oproerkraaiers, die weldra een toontje lager zullen zingen.

— Zwijg Remy! waarschuwde de eerste soldenier. Daar komt een poorter, die geen gemakkelijke is!

— Ik zwijg voor geen enkelen Vlaming! pochte Remy. Ah, ge spreekt op dien beenhouwer! Ik zal hem eens vlak in zijne boeventronie bezien.

1) Soldenier: gehuurd soldaat die voor den legerdienst loon (solde) trekt.

De man, van wien er gesproken werd, bezat geen boeventronie. Remy dacht wellicht, dat ieder een gelaat had zooals het zijne, hetwelk bij den eersten aanblik reeds afkeer inboezemde aan elk eerlijk mensch.

't Was Jan Breydel die door de poort stapte.

Remy stelde zich driest voor den deken.

— Een Vlaamsche boer moet voor mij uit den weg gaan, snoefde hij.

— Ik versta geen Fransch! mompelde Breydel en hij liep den uitdager schier omver. Deze draaide als een tol... keek verrast op... en wilde den beenhouwershoofdman te lijf. Doch Breydel stapte rustig voort.

— Wel gedaan! riepen eenige burgers. Wat vermeet die Fransche rat zich!

— Heb voortaan wat betere manieren! sprak een kloeke beenhouwer op dreigenden toon, zijne gespierde vuist onder Remy's neus duwende.

De soldenier keerde zich om.

— Ik zal hem wel vinden! bromde hij.

— Wel jongen, moet een Vlaamsche boer voor u uit den weg gaan! spotte een opgeschoten jongeling, in wien wij Flip herkennen, Flip, die met Arnold, Breydel uit 't kasteel van Syssele redde.

Flip was knecht bij den deken en had met Arnold trouwe vriendschap gesloten.

— Maak u voort, melkbaard! schreeuwde de Fransche soldenier woedend.

— Laat hem gerust, den armen bloed! zei Arnold, die met een meisje aan den arm, nevens Flip stapte. Laat hem met rust! Mijn oom liep hem onzacht tegen 't lijf en nu zal die held wat pijn in den buik hebben. Zoo'n Fransche boonenstaak is niet veel gewoon.

— Mijn tijd zal komen! siste Remy en tot zijn makker fluisterde hij:

— Werd het nu toch rap oorlog! Mijne handen jeuken, om dat Vlaamsch geboefte wat manieren te leeren.

— Waren er maar zooveel beenhouwers niet onder! antwoordde de ander zuchtend.

Intusschen hadden de Bruggelingen de stad verlaten.

Het meisje aan Arnold's zijde mocht waarlijk schoon genoemd worden. Hare kleeren, uit kostbare stoffe vervaardigd, getuigden, dat de maagd van goede familie was. Ze heette Aleida. Haar vader oefende denzelfden stiel uit als Jan Breydel. Hij bezat een druk beklanten winkel in de Vlamingstraat.

Arnold en Aleida waren verloofd. Nu gingen ze samen naar Damme, om de uitvaart van Jacob van Maerlant bij te wonen.

De weg wemelde van volk. Deken Breydel had heel zijn gild opgetrommeld. Pieter de Coninc zorgde, dat de wevers evenmin achterbleven. En nog tal van poorters wilden de laatste eere bewijzen aan den grooten man, die gansch zijn leven voor 't Vlaamsche volk arbeidde.

— Ruwe gasten, die Fransche soldeniers ! kloeg Aleida.

— In Frankrijk zijn de menschen beter gemanierd, roepen de Leliaarts, antwoordde Flip. Doch we merken er hier maar weinig staaltjes van. Ja 't is moeilijk om stil te blijven, als ge ziet, dat die huurlingen in ons land den baas willen spelen.

— Geduld, vriend ! zei Arnold. De oorlog zal spoedig herbeginnen en dan borstelen we dat goedje eens en voor altijd de grens over.

— Oorlog ! zuchtte het meisje,

— Ja, wat wilt ge ? hernam Arnold. In vrede en vriendschap scheiden, is onmogelijk. Filips de Schoone wil Vlaanderen inpalmen; wij kunnen dat niet toestaan. Dus er moet geklopt worden. 't Is wreed, 'k weet het, maar wie het meest klopt, overwint ! Zoudt gij gaarne onder Fransch bestuur leven ?

— De Heiligen verhoeden het ! riep de maagd verschrikt uit.

— Fransch bestuur ! spotte Flip. Dat bestaat niet ? De Franschen besturen niet. Ziet, die schipper, daar op het kanaal, stuurt ! Hij weet, wat hij wil. De Franschen weten dat nooit. Ze doen, wat hun goedddunkt. Begeert hun vorst zijne voeten te warmen in uw lijf.... poef, eenige soldeniers stekken u bij den kraag, een ander staat met een zwaard gereed, om uw karkas open te snijden... en de koning kan er zijne hoogedele beenen in steken, om ze voor rheumatiek te bewaren.

— Flip, nu overdrijft ge toch ! viel Aleida berispelend in.

— 't Is maar bij manier van spreken, vervolgde de jonkman. Ofschoon zulke wreedheid in Frankrijk meermalen gebeurd is, wil ik eigenlijk zeggen, dat de Fransche heeren ons als slaven, ja, als beesten beschouwen. De Leliaarts zingen 't zelfde liedje, en waarachtig de soldeniers hebben er ook al iets van ingezogen. Zagen we niet aan de poort, hoe een gemeene huurling, die het wambuis aan zijn lijf 't zijne niet noemen kan, deken Breydel durfde beleedigen ?

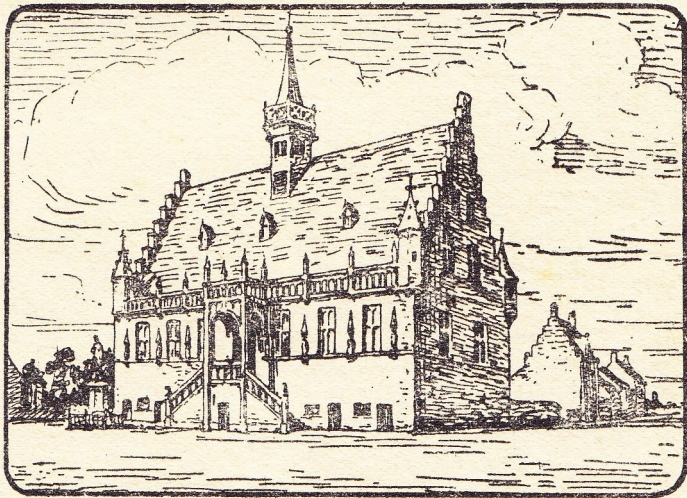
— Ge moet er niet over spreken, Flip, we kennen de Franschen genoeg. Bovendien twee jaren geleden toonden ze al, wat we van die beschaafde heeren mogen verwachten : rookende puinhoopen, vertrapte velden... gewonden, dooden !...

— Ja, 't was afgrijselijk ! zei Aleida.

— Ziet ginds dat laag huizeke ! 't Is van leem en er ligt een strooien dak op, hernam Breydels knecht. Kijkt de man staat voor de deur ! Hij

speelt met mijn kind. Die kerel is gelukkig. Ja, hij is arm en moet voorzeker zwoegen voor zijn brood. Maar hij is gelukkig, want hij is vrij. Hij gaat waarheen hij verkiest, spreekt wat hij wil. Moesten de Franschen en de Leliaarts meester worden, 't zou veranderen. Dan werd die arbeider een slaaf. Dan zou men hem afbeulen erger dan een beest. En wij allen, we werden slaven. Ziet daar op de vaart, de schepen ! Te Damme liggen er nog meer. Ze brengen welvaart in Vlaanderen. Onder Fransch bewind ware 't al amen en uit ! De handel vestigt zich slechts in een vrij land. Nietwaar, jonkvrouw Aleida, dat alles is wel eene klopping waard ? En vallen er dooden, 't is jammer, maar 't is voor 't vaderland !

Zoo sprekende bereikten de wandelaars Damme.

STADHUIS VAN DAMME, WAARVOOR VAN MAERLANT'S STANDBEELD STAAT

A. HANS

GROENINGHE

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS

TWEEDE DRUK

*« Gij zult uw vaderland beminnen,
en zijn taal en zijn roem, »*

(H. CONSCIENCE.)